

บทที่ 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่อง " การเข้าร่วมโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย : กรณีศึกษาเขตภูมินิเวศน้ฉะเชิงเทรา " ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ครอบคลุมการดำเนินการของโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย มี 2 อำเภอในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ อำเภอสนามไชยเขตและอำเภอท่าตะเียบ โดยกระจายอยู่ในพื้นที่ 12 หมู่บ้าน ดังนี้

อำเภอสนามชัยเขต จำนวน 11 หมู่บ้าน ดังนี้

1. บ้านบางพะเนียง	หมู่ที่ 2	ต.คู้ยายหมี
2. บ้านสระไม้แดง	หมู่ที่ 5	ต.คู้ยายหมี
3. บ้านยางแดง	หมู่ที่ 6	ต.คู้ยายหมี
4. บ้านวังไทร	หมู่ที่ 7	ต.คู้ยายหมี
5. บ้านท่าม่วง	หมู่ที่ 9	ต.คู้ยายหมี
6. บ้านอ่างทอง	หมู่ที่ 10	ต.คู้ยายหมี
7. บ้านห้วยกบ	หมู่ที่ 15	ต.คู้ยายหมี
8. บ้านหนองคล้า	หมู่ที่ 5	ต. คู้ยายหมี
9. บ้านป่าอีแทน	หมู่ที่ 12	ต. คู้ยายหมี
10. บ้านห้วยน้ำใส	หมู่ที่ 1	ต.ลาดกระทิง
11. บ้านหนองแสง	หมู่ที่ 1	ต.ลาดกระทิง

อำเภอท่าตะเียบ จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ

12. บ้านทุ่งยายชี	หมู่ที่ 3	ต.ท่าตะเียบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่สำหรับศึกษาทั้งหมด 12 หมู่บ้านดังที่ได้กล่าวไว้ โดยในพื้นที่เหล่านี้ ทางผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายงานการประชุมเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน เอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ วิทยานิพนธ์ในหัวข้อที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นต้น รวมไปถึงข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้จากการลงไปพื้นที่เพื่อพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรในพื้นที่ และประชาชนในเขตหมู่บ้านต่างๆ เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น สำหรับใช้ในการสร้างแบบสอบถามในช่วงก่อนลงพื้นที่จริง

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยจะคัดเลือกโดยการใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) (อ้างถึงในสุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2534) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 470 ราย ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

เกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ผู้วิจัยคัดเลือกจาก 12 หมู่บ้านที่กล่าวไว้แล้ว หมู่บ้านๆ ละ 35 ราย รวม 420 ราย โดยทำการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ โดยใช้บัญชีบ้านเลขที่ในแต่ละหมู่บ้านจากผู้ใหญ่บ้านแล้วทำการเรียงรายชื่อเหล่านั้นโดยเลือก 1 หลังเว้น 3 หลัง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวเพียง 1 ราย หากกลุ่มตัวอย่างในบ้านหลังที่ได้รับการคัดเลือกไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกหลังถัดไปแล้วเว้น 3 หลังต่อไปตามระบบ จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่า ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครบทั้ง 420 ราย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรต้นแบบตามรายชื่อของโครงการนำร่องฯ เขตภูมินิเวศนี้จะเชิงเทรา จำนวน 50 รายที่อาศัยอยู่ใน 12 หมู่บ้านเช่นกัน เพื่อเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้รับ จากการเก็บข้อมูล พบว่า ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครบทั้ง 50 ราย

ในส่วนของตัวแปร ผู้วิจัยมีกระบวนการในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 การสร้างตัวแปร ผู้วิจัยแบ่งที่มาของตัวแปรต้นเป็น 2 ประเภท จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

- ตัวแปรต้นที่มาจากลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้
- ตัวแปรต้นที่มาจากการสำรวจเอกสารและหาข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ขนาด

ครอบครัว ทักษะ ทักษะ ความเชื่อมั่นในโครงการ การสนับสนุนด้านการเงิน การมีโอกาสได้เห็นตัวอย่างความสำเร็จ การติดต่อสื่อสารของเจ้าหน้าที่โครงการ

สำหรับตัวแปรตาม คือ การเข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ของเกษตรกรรายย่อย

2.2 การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเชิงปริมาณ ดังนี้

- คำถามแบบมีตัวเลือก จำนวน 22 ข้อ
- คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 2 ส่วน คือ ด้านทัศนคติ จำนวน 10 ข้อ และด้านความเชื่อมั่นจำนวน 10 ข้อ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรายย่อยของเกษตรกรรายย่อย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปรับปรุงแบบสอบถาม โดยรายละเอียดของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ของเกษตรกรรายย่อย ได้แก่ อายุ การศึกษา ขนาดครอบครัว รายได้ การสนับสนุนทางการเงิน การมีโอกาสได้เห็นตัวอย่างความสำเร็จของโครงการ และการติดต่อของเจ้าหน้าที่โครงการนำร่องฯ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีตัวเลือก

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรรายย่อยที่มีต่อเกษตรกรรายย่อย โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยอย่างมาก	=	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	=	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	2	คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างมาก = 1 คะแนน

แล้วจัดคะแนนแสดงเป็นค่าร้อยละและจำนวนลงในตาราง

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของเกษตรกรรายย่อยที่มีต่อเกษตรกรรวมยั่งยืน โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เชื่อมั่นอย่างมาก = 4 คะแนน

เชื่อมั่นปานกลาง = 3 คะแนน

ไม่เชื่อมั่น = 2 คะแนน

ไม่เชื่อมั่นอย่างมาก = 1 คะแนน

แล้วจัดคะแนนแสดงเป็นค่าร้อยละและจำนวนลงในตาราง

- นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ตรวจแก้ไขบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องในด้านเนื้อหา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับเกษตรกรรายย่อย เพื่อหาข้อบกพร่องทางด้านภาษาของแบบสอบถาม และหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) (อ้างในวิเชียร เกตุสิงห์, 2534) ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{(\sum v_i)}{v_t} \right]$$

K คือ จำนวนข้อ

v_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

v_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

- เมื่อผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจนเสร็จสิ้น แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 รายในเขตภูมินิเวศน์อะเซิงเทรา โดยผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2547

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- การวิเคราะห์เบื้องต้น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและการนำเสนอข้อมูลโดยวิเคราะห์แยกเป็นตารางทั้งแบบทางเดียว และสองทาง เพื่ออธิบายลักษณะของประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

- ผู้วิจัยใช้ไค - สแควร์ (Chi - square) เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 2531)

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ เพื่อพัฒนาเกษตรกรรายย่อยในเขตภูมินิเวศน์จะเชิงเทราแล้ว โดยผู้วิจัยกำหนดตัวแปรในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษากรอบแนวคิดของนวัตกรรมการจัดการ (Management Innovation) เป็นการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาของเกษตรกรและชุมชน ของสุภา ใยเมือง (2526) ดังที่ปรากฏในบทที่ 1 ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรต้น คือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์

- กระบวนการเรียนรู้
- กระบวนการกลุ่ม

ตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้แก่

1. ฐานการผลิต
2. ฐานทรัพยากร
3. ฐานชุมชน
4. ฐานภูมิปัญญา

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มเกษตรกรต้นแบบ ตามรายชื่อของ
โครงการนำร่อง ฯ เขตภูมินิเวศน์ฉะเชิงเทรา จำนวน 50 ราย ดังต่อไปนี้

รายชื่อเกษตรกรต้นแบบภูมินิเวศน์ฉะเชิงเทรา		
ลำดับ ที่	ชื่อ - นามสกุล	ที่อยู่
1	นายสนิท คำชะ	1 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
2	นายไพบร เนตรหาญ	42 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
3	นางวาสนา เสนาวงศ์	19/3 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
4	นางสนม สมศิริ	1/2 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
5	นางนิจ บริสุทธิ์	130 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
6	นางพนารัตน์ จันดา	37 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
7	นายณัฐดนัย รุ่งเรือง	96 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
8	นายสุภาพ สายจันทร์	115 ม.6 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
9	นางสมจิตต์ ทิพย์รม	11 ม.2 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
10	น.ส.สมจิตร เกตุสุวรรณ	18/1 ม.2 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
11	นางสมส่วน บัณฑิต	35/4 ม.2 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
12	นายพวน พันธุ์แก้ว	35/1 ม.2 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
13	นางตุ้ คะเสนา (นาอินทรีย์)	99 ม.2 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
14	นายรัง ฤทธิวงษ์ (นาอินทรีย์)	90 ม.2 ต. กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
15	นางสาวคำพัน สุพรม	187/20 ม.1 ต.ตลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
16	นายไพล่ วงศ์สุวรรณ	187/1 ม.1 ต.ตลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
17	นายบุญสม สุวรรณหงษ์	187/13 ม.1 ต.ตลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
18	นายจำเนียร สุชรินทร์	187/6 ม.1 ต.ตลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
19	นายบุญตา โคตะพัฒน์	1 ม.1 ต.ตลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
20	นายเต็ด ทองมนต์	64 ม.5 ต.กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
21	นายสาย เสนคราม	23/7 ม.5 ต.กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
22	นายแดง ยุสินธุ์	31 ม.7 ต.กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
23	นางสร้อยทอง ออกบัว	120/1 ม.7 ต.กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
24	นายชะเอม สุขสวัสดิ์	58 ม.7 ต.กุ้ยายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา

25	นายบุญเสริม สุขสวัสดิ์	23 ม.7 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
26	นางสุดใจ คะเสนา	88 ม.7 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
27	นายบุญเทียน สุขสวัสดิ์	37 ม.7 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
28	นายสมปอง คณากุล	128/1 ม.10 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
29	นางจำลอง ทวยเจริญ	129 ม.10 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
30	น.ส.มาลี สรวมศิริ	129 ม.10 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
31	นายชิต อินทร์ชำนาญ	6 ม.15 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
32	นายวิชัย เพ็ชรงาน	608/2 ม.15 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
33	นายสมหมาย เพ็ชรงาน	50 ม.15 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
34	นายสายันท์ บุญมาก	22 ม.3 ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา
35	นายนิค ดีราวัตร	125 ม.3 ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา
36	นายสมทรง พรหมพิบาล	16 ม.15 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
37	นายสุทิน พรหมพิทักษ์	5 ม.3 ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา
38	นางนุชนารถ แก้วอูย	604 ม.9 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
39	นางมินท ชุมศรี	597 ม.9 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
40	นางสอิ่ง สุริยา	168 ม.12 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
41	นางไพเราะ คำชะ	374 ม.12 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
42	นางขวัญ คะเสนา	29/2 ม.12 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
43	นางชลิ ไพรมิ่ง (นาอินทรีย์)	412 ม.12 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
44	นายไพศาล ไชยจันทร์	450 ม.12 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
45	นางอาภรณ์ ฤทธิวงษ์	8 ม.12 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
46	นายสมพร ทองสมุทร	50 ม.7 ต.ลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
47	นายวิชิต ไผ่ลิง	235 ม.1 ต.ลาดกระทิง อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
48	นางเพ็ญ จงถาวร	117 ม.5 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
49	นายสมเกียรติ สุระเสียง	65 ม.5 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
50	นายวิเชียร สุระเสียง	65/1 ม.5 ต.คู้ายหมี อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่ได้เตรียมไว้แล้ว โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์

คนละประมาณ 90 - 120 นาที โดยการสัมภาษณ์จะแบ่งเป็น 2 ช่วง ในช่วงแรกใช้เวลาประมาณ 45 - 60 นาที เพื่อให้เกษตรกรต้นแบบได้พักผ่อนประมาณ 10 -15 นาที และผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ต่ออีก 45 นาที แต่มี

เกษตรกรบางรายที่ผู้วิจัยไม่สามารถสัมภาษณ์เสร็จในครั้งเดียว ผู้วิจัยก็จะกลับมาอีกครั้งจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในที่สุด ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ครบทั้ง 50 ราย

ผู้วิจัยจัดบันทึกและใช้เครื่องอัดเทปขณะที่สัมภาษณ์ โดยหัวข้อในการสัมภาษณ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลังจากที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ นี้แล้ว ได้แก่ ฐานการผลิต ฐานทรัพยากร ฐานชุมชนและฐานภูมิปัญญา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยในพื้นที่เพื่อพูดคุย สังเกตและจัดบันทึกสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิตทั่วไปของเกษตรกรต้นแบบในแต่ละพื้นที่ รวมถึงเกษตรกรรายย่อยทั่วไปด้วย ผู้วิจัยติดตามการทำงานของเกษตรกรต้นแบบในแต่ละวันโดยเวียนแต่ละหมู่บ้านๆ ละ 3 - 4 วัน เป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนมีนาคม 2547 เพื่อให้ได้เห็นวิธีการปฏิบัติงานในรูปแบบเกษตรยั่งยืนที่มีความแตกต่างจากเกษตรกรรายย่อยอื่นที่มีได้เข้าร่วมโครงการนำร่องฯ อย่างไรบ้าง

ในแต่ละวัน ผู้วิจัยจะทำการถอดเทปเพื่อจัดบันทึกในลักษณะความเรียง แล้วทำการรวบรวมกับบันทึกที่ได้จัดไว้ เพื่อทำการสรุปรวบรวมคำตอบจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหัวข้อ เพื่อเขียนบรรยายผลการศึกษาวิจัย

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้งแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบและนำมาเรียบเรียง จัดระเบียบเพื่อประมวลผลและนำไปวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยในการเข้าร่วมโครงการนำร่องฯ ของกลุ่มตัวอย่าง